

ERZURUM İLİNDEKİ BİREYLERİN HEMŞİRELER İLE İLGİLİ GÖRÜŞ VE BEKLENTİLERİ*

Gülbu TORTUMLUOĞLU ** Rahşan AKYIL *** Ayşe KARANLIK ****
Rabia ALDAÇ**** Elif TURANERİ **** Ayfer YILMAZ ****

Kabul Tarihi: 20.05.2004

ÖZET

Bu araştırma, Erzurum ilindeki bireylerin hemşirelere yönelik görüş ve beklentilerini saptamak amacıyla Aralık 2002-Şubat 2003 tarihleri arasında tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırmanın evrenini Abdurahman Gazi, Dadaşkent ve Evrenpaşa Sağlık Ocağı bölgesinde yaşayan 18 yaş ve üstünde olan 55.309 kişi oluşturmuştur. Örneklem belirlenmesinde evrendeki birey sayısının biliniyor olduğu durumlarda olayın sıklığını belirlemek için kullanılan formül kullanılmış ve örneklem sayısı 481 olarak belirlenmiştir. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan soru formu aracılığıyla toplanmıştır. Soru formları uygulanmadan önce çalışmanın amacı bireylere anlatılarak gönüllü katılımları sağlanmıştır. Araştırmanın bağımsız değişkenlerini demografik özellikler, bağımlı değişkenlerini ise toplumun hemşirelere yönelik görüş ve beklentilerini belirlemeye yönelik özellikler oluşturmuştur. Araştırmaların istatistiksel analizi bilgisayar ortamında ki-kare, bağımsız gruplarda t testi, kruskal-wallis ve varyans analizleri kullanılarak yapılmıştır. Araştırma ekonomi ve zaman sınırlılığı nedeniyle üç sağlık ocağı bölgesinde yapılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre toplumun büyük çoğunluğunun hemşirelere yönelik olumlu deneyimlere (%78.2) sahip oldukları saptanmıştır. Toplumun hemşirelerden yaygın olarak beklentileri anlayışlı, sevecen, yardımsever, güler yüzlü ve hoşgörülü olmaları (% 36) şeklinde belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda düşük oranlarla da olsa toplumun olumsuz deneyimleri olmasından dolayı hemşirelerin mesleklerinin gerektirdiği rolleri daha duyarlı olarak yerine getirmelerinin bu olumsuzlukları gidermede yararlı olabileceği söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Hemşire, görüşler, beklentiler, Erzurum

ABSTRACT

Individuals' Opinions and Expectations About Nurses in Erzurum Province

In this study, individuals' opinions and expectations about nurses has been searched. This study was completed between December 2002- February 2003. This study included 55.309 subjects 18 years and older, who have been living around Abdurahman Gazi, Dadaşkent and Evrenpaşa Primary Health Care Region. To determine the sample, as the number of generalized group was known, the situations' frequency has been considered. A sample of 481 people selected randomly to participate in the study. Data have been collected with question forms prepared by researchers. Before the question forms applied, the purpose of the study was explained to subjects, so they participated willingly in the study. Independent variables of the study are demographic characteristics, dependent variables of the study are the characteristics of society's opinions and expectations. Statistical analysis of the study has been made by using chi-square test, independent t test on groups, kruskal-wallis and varians analysis in computer surroundings. The study completed around three primary health care service's because of limited time and economical conditions. Results of the study have been generalized to people 18 years and older living around these three medical health services. The individuals' generally expect nurses to be understanding, symportetic, philanthropic and smiling face (%36). According to these results, we know that same people have negative experimentations about nurses. We can say that nurses acting their roles more sensitively will help them to remove these negative opinions.

Keywords: Nurse, Opinions, expectations, Erzurum

*Bu çalışma II.Ulusal Öğrenci Kongresi'nde sunulmuştur.

**Atatürk Üniv. HYO Halk Sağlığı Hemş. AD Dr Arş Gör

***Atatürk Üniv. HYO Cerrahi Hast. ve Hemş. AD Arş Gör.

**** Atatürk Üniv. HYO Mezunları

GİRİŞ

Meslekler toplumlardan ayrı olarak düşünülemez. Bir mesleğin önemi, toplumun o mesleğe verdiği önem ile değerlendirilir. Toplumlar, kendileri için hayati öneme sahip olduklarını düşündükleri mesleklerin otoritesini kabul ederler, işlevlerini yürütmesinde bağımsız olmasına izin verirler. Mesleki işlevlerin kalitesinin güvence altına alınmasında yetkinin mesleğe bırakılmış olması toplum ve meslek arasındaki ilişkinin en can alıcı noktasıdır (Erdil 1994, Platin 1994). Toplumlar mesleklere tanıdığı bu statü karşılığında beklentilerini ortaya koyar. Bunu yaparken de meslek üyelerinde belirli nitelikler arar (Platin 1994, Başer 1994). Sağlık hizmetlerinin gelişiminde ve niteliğinin artırılmasında hizmet sunulan toplumun görüş ve beklentileri belirleyici bir rol oynamaktadır (Emiroğlu 2000). Dünyada 100-150 yıllık bir geçmişle günümüze gelen hemşirelik mesleğinin gelişimi üzerinde de diğer mesleklerde olduğu gibi toplumun görüş ve beklentileri önemini korumaktadır (Kuş ve Ark 2003).

Toplumlar, uzun yıllar boyunca hemşireliği sınırlı mesleki işlevler içinde değerlendirmişler, bu durum ise hemşireliğin önemini ortaya çıkarılmasını güçleştirmiştir. Diğer yandan toplumun sevgi, şefkat, iyilik meleği özelliğinde, hemşire beklentisi psikolojik bir baskı ile hemşireleri, bilimsel temelli sistematik düşünceden alıkoymuş ve kendi mesleki sorun ve gereksinimlerini giderme ve haklarını arama güdülerini doğal olarak ertelemesine neden olmuştur (Kuş ve Ark 2003). Hemşirelik mesleğinde görev yetki ve sorumlulukların kesin sınırlarla belirtilmemesi sonucu hasta bakımı ikinci plana düşmüş, hekimin işlerini çabuklaştırmak ve iş bitirmeye yönelik faaliyetler birinci plana çıkmıştır (Şahin ve Şirin 1998). Hemşireler tarafından tam olarak koruyucu hizmetler verilmediğinden dolayı da hizmet alan birey ve

toplum hemşireliğin bu alandaki rollerini bilmemektedir (Porter and Perry 1985, Akyar ve Ark 2003). Bir meslek topluma hizmet ediyorsa ve amacının bu olduğunu topluma benimsetebiliyorsa, meslektir. Hemşirelik bakımı vermek, yardım ve hizmet sunmaktır. Hemşire bu bakımın niteliğini yükselttikçe, hemşirelik daha çok aranan bir meslek haline gelecektir (Kuş ve Ark 2003). Konuyla ilgili olarak yapılan çalışmalarda toplumun hemşirelere yönelik olumsuz düşüncelerinin olduğu saptanmıştır (Song 1993, Şahin ve Şirin, Emiroğlu 2000). Hemşire, kendisine gereksinim duyan bireye şefkatli ve profesyonel bakım vermek ve bunun sorumluluğunu taşımak zorundadır (Porter and Perry 1985).

Erzurum ilindeki bireylerin hemşirelerle ilgili görüş ve beklentilerini belirlemeye yönelik bir çalışmaya rastlanmamış olmaması nedeniyle bu araştırmanın önemli olduğu düşünülmektedir. Bu araştırma toplumun hemşirelere yönelik görüş ve beklentilerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Aralık 2002-Şubat 2003 tarihleri arasında Erzurum Büyükşehir Belediyesi sınırlarında hizmet vermekte olan, Abdurahman Gazi, Dadaşkent ve Evrenpaşa Sağlık Ocakları hizmet bölgesinde tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırmanın evrenini Abdurahman Gazi, Dadaşkent ve Evrenpaşa Sağlık Ocakları hizmet bölgesinde yaşayan 18 yaş ve üstünde olan 55.309 birey oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde evrendeki birey sayısının biliniyor olduğu durumlarda olayın sıklığını belirlemek için kullanılan formül kullanılmış (Akdur 1996) ve örneklem sayısı 481 olarak belirlenmiştir. Belirlenen örneklem sayısı her üç sağlık ocağı bölgesinin nüfus oranlarıyla doğru orantılı olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın bağımlı değişkenlerini toplumun hemşirelerle ilgili görüş ve beklentilerini değerlendirmelerine yönelik özellikler, bağımsız değişkenlerini ise demografik özellikler oluşturmuştur.

Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan soru formu aracılığıyla toplanmıştır. Soru formu bireylere ait demografik özellikleri ve bireylerin hemşirelerle ilgili görüş ve beklentilerini değerlendirmelerine yönelik sorulardan oluşmaktadır. Soru formları araştırma kapsamındaki bireylere araştırmacılar tarafından uygulanmıştır. Araştırma öncesi ilgili kurum ve kuruluşlardan izin alınmıştır. Soru formları uygulanmadan önce çalışmanın amacı bireylere anlatılarak gönüllü katılımları sağlanmıştır. Araştırmacılar soru formlarını uygularken hemşire olmadıklarını bu konuda anketör görevi gördüklerini ifade ederek katılımcıların herhangi bir etki altında kalmaksızın bu formu doldurmalarını sağlamışlardır.

Araştırmanın istatistiksel analizi bilgisayar ortamında araştırmacılar tarafından yapılmıştır. Verilerin istatistiksel değerlendirilmesinde tek yönlü varyans analizi, kruskal wallis, ki-kare, bağımsız gruplarda t testleri kullanılmıştır.

Araştırma ekonomik ve zaman sınırlılığı nedeniyle üç sağlık ocağı bölgesinde yapılmıştır. Araştırma sonuçları Erzurum ilindeki on sekiz yaş ve üzerindeki bireylere genellenebilir.

BULGULAR

Araştırma kapsamına alınan bireylerin yaş ortalamasının 34.49 ± 12.92 , aylık gelir ortalamasının 456.03 ± 239.11 olduğu saptanmıştır. Bireylerin % 55.7'sinin kadın; % 63.6'sının evli; % 33.5'inin ilkökul mezunu; % 79.6'sının sağlık güvencesine sahip olduğu ve %78.2'sinin yaşamının büyük çoğunluğunu kentte geçirdiği saptanmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Toplumdaki Bireylerin Demografik Özelliklerinin Dağılımı

Özellikler (n=481)	Sayı	%
Cinsiyet		
Kadın	268	55.7
Erkek	213	44.3
Eğitim Düzeyi		
Okur-yazar değil	58	12.1
İlkokul mezunu	161	33.5
Ortaokul mezunu	31	6.4
Lise mezunu	109	22.7
Üniversite mezunu	122	25.3
Medeni Durum		
Evli	306	63.6
Bekar	156	32.4
Dul	19	4.0
Meslek		
Ev hanım	195	40.5
Sağlık personeli	9	1.9
Memur	100	20.8
Serbest	104	21.6
Çiftçi	21	4.4
Üniversite öğrencisi	52	10.8
Sağlık güvencesinin olma durumu		
Var	383	79.6
Yok	98	20.4
Yaşamının 2/3 sini geçirdiği yerleşim birimi		
Köy	77	16.0
Kasaba	28	5.8
Kent	376	78.2

Tablo 2’de görüldüğü gibi, araştırma kapsamına alınan bireylerin %96.0’sı herhangi bir sağlık kuruluşunda, % 57.0’si ise bir hastanede hasta olarak bulunduğu hemşirelere yönelik deneyimler yaşamışlardır. Araştırma kapsamına alınan bireylerin %20.2’si hemşirelere yönelik çok iyi, %58’i iyi deneyimlere sahip olduklarını belirtmişlerdir. Coşkun ve arkadaşlarının üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmada, öğrencilerin hasta-hemşire ilişkilerine yönelik izlenimlerinin %28.9’unun olumsuz, %36.9’unun olumlu, %34.2’sinin ise bu konuda yeterli gözlem yapmadığını ifade etmişlerdir. Şahin ve Şirin (1998) hekimlerle yaptıkları çalışmada hekimlerin, % 47’sinin hemşirelerin mesleki imajlarının olumsuz yönde olduğunu düşündüklerini saptamışlardır. Konuyla

ilgili olarak yapılan diğer çalışmalar da bu çalışmanın sonuçlarını destekler nitelikte sonuçlar elde etmişlerdir (Song 1993, Emiroğlu 2000). Ancak bu çalışmada, hemşirelere yönelik düşüncelerin genel olarak olumlu olması diğer çalışma sonuçlarıyla uyum göstermemiştir. Bu araştırmanın sonucu, çalışma gruplarının demografik özelliklerinin farklı olmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Yine bu sonuç çalışma grubundakilerin hemşireliğe yönelik yeterli bilgiye sahip olmamalarından kaynaklanan düşük beklenti düzeyi ile ilişkili olduğu düşünülebilir.

Araştırma grubundaki bireylerin % 20.6’sının ailesinde hemşire olarak görev yapan bireylerin olduğu ve bu hemşirelerle % 29.3’ünün birince derecede akraba oldukları saptanmıştır.

Tablo 2. Toplumdaki Bireylerin, Hemşireliğe Yönelik Görüşlerini Etkilediği Düşünülen Özelliklerinin Dağılımı

Özellikler (n=481)	Sayı	%
Hastanede yatma durumu		
Evet	274	57.0
Hayır	207	43.0
Sağlık kuruluşuna gitme durumu		
Evet	462	96.0
Hayır	19	4.0
Hemşirelerle ilgili deneyimlerin algılama durumu		
Çok iyi		
İyi	97	20.2
Kötü	279	58.0
Çok kötü	87	18.1
	18	3.7
Ailede hemşire olma durumu		
Evet	99	20.6
Hayır	382	79.4
Hemşire ile akrabalık derecesi (n=99)*		
I.Derece (Kızı, eşi, kardeşi)	29	29.3
II. Derece (Kuzeni, yeğeni, baldızı)	70	70.7

**Sayı ve yüzdeler hemşire akrabası olanlar üzerinden alınmıştır.

Araştırma kapsamına alınan bireyler **“hemşire kimdir”** sorusunu yaygın olarak (% 37.3) hastaya psikolojik destek, eğitim ve bakım veren kişi olarak tanımlamışlardır (Tablo 3). Hemşirenin kim olduğuna yönelik yapılan tanımların, bireylerin eğitim düzeyleri, meslekleri ve sağlık güvencelerinin olma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($p<0.05$, Tablo 4). Eğitim düzeyi yüksek olan, sağlık güvencesi olan, mesleği öğrenci ve sağlık personeli olanların profesyonel hemşire tanımına yakın tanımlamalar yaptıkları saptanmıştır. Coşkun ve arkadaşlarının (1992) yaptıkları çalışma sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinin %98.8’i hemşireliği önemli bir meslek olarak gördüklerini saptamışlardır. Aynı çalışmada hemşireyi hekimin yardımcısı, ilaç veren iğne yapan, hastaya yardım eden, ona bakım veren ve ruhsal destek sağlayan profesyonel bir meslek üyesi olarak tanımlamışlardır. Emiroğlu (2000) çalışmasında yüksek öğrenim görmemiş erkekler hemşireyi “beyaz elbiseler içinde, kep takan, bayan kişi” tanımlamışlardır. Aynı eğitim düzeyindeki bayanlar hemşireyi “sağlığımızı emanet ettiğimiz, kanatsız melekler, ama hastaneye düşüğümüzde böyle olmadıklarını fark ettiğimiz kişiler” şeklinde tanımlamışlardır. Aynı çalışmada eğitim düzeyi üniversite olan kadın ve erkeklerin tanımı diğer eğitim düzeyindeki kadın ve erkeklerin tanımından istatistiksel olarak farklı bulunmamıştır.

Araştırma sonuçlarına göre toplumdaki bireylerin **“hemşire ne iş yapar”** sorusuna yaygın olarak (%63.7) tansiyon ölçer, iğne ve pansuman yapar biçiminde yanıt vermişlerdir (Tablo 3). Hemşirelerin yaptığı işleri tanımlamada araştırma grubundaki bireylerin gelir düzeyleri, cinsiyetleri, eğitim düzeyleri, medeni durumları, meslekleri ve yaşamlarının büyük çoğunluğunu geçirdikleri yerleşim birimleri istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturmuştur

($p<0.05$, Tablo 4). Gelir düzeyi yüksek, erkek, eğitim düzeyi yüksek, evli, sağlık personeli ve öğrenci olanlar ve yaşamının büyük çoğunluğunu kentte geçirenler hemşireyi profesyonel hemşirelik tanımına yakın bir biçimde tanımladıkları saptanmıştır. Emiroğlu çalışmasında (2000) yüksek öğrenim görmemiş erkek grubunun hemşireyi doktorun söylediklerini yapan, iğne yapıp , tansiyon ölçen, ateşi ölçen meslek grubu olarak tanımladığını belirtmişlerdir. Orta öğrenim gören kadın grubu hemşireyi doktorun dediğini yapan meslek grubu olarak tanımlamışlardır. Aynı çalışmada eğitim düzeyi üniversite olan kadın ve erkek grubu hemşireyi diğer gruplarla aynı biçimde tanımladıkları saptanmıştır. Coşkun ve arkadaşlarının üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmada (1992) hemşire tanımlarından da anlaşılacağı gibi hemşirenin yaptığı işler olarak “hekimlere yardım etme, iğne yapma, hastaya yardım etme, bakım verme ve ruhsal destek sağlama” belirtilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre toplumdaki bireyler, **“hemşire hangi düzeyde eğitim alır”** sorusuna yaygın olarak (%78.9) lise mezunu olmalarının yanı sıra üniversite düzeyinde de eğitim gördüklerini belirtmişlerdir (Tablo 3). Hemşirelerin eğitim düzeylerini bilmede araştırma grubundaki bireylerin yaş, gelir durumu, eğitim düzeyi, medeni durumu, meslek, sağlık kuruluşuna gitme ve ailede hemşire yakınlarının bulunması durumlarının istatistiksel olarak farklılık oluşturduğu saptanmıştır ($p<0.05$, Tablo 4). Araştırma sonuçlarına göre yaş ortalaması düşük olanlar, gelir düzeyi yüksek olanlar, bekar olanlar, sağlık personeli ve üniversite öğrencisi olanlar, sağlık kuruluşuna gidenler ve hemşire yakını olanlar hemşirelerin lise mezunu olmalarının yanı sıra üniversite mezunu da olduklarını ifade etmişlerdir. Emiroğlu çalışmasında (2000) toplumdaki bireylerin, hemşirelerin farklı eğitim programlarından mezun olduklarını bildiklerini saptamıştır.

Bu araştırma sonuçlarına göre, **“hemşireliği yalnızca kadınlar mı yapmalı”** sorusuna, araştırma grubundaki bireylerin % 62.2 ‘si evet yanıtını vermişlerdir (Tablo 3). Bu ifade üzerinde araştırma grubundakilerin medeni durumlarının istatistiksel olarak

farklılık oluşturduğu saptanmıştır $p<0.05$, Tablo 4). Evli olanların hemşireliği daha çok kadın mesleği olarak algıladıkları saptanmıştır. Bu çalışmanın sonuçları, yapılan çalışma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir (Austin et al 1985, Emiroğlu 2000).

Tablo 3. Toplumdaki Bireylerin Hemşirelere Yönelik Görüşleri ve Beklentilerinin Dağılımı

Özellikler (n=481)	Sayı	%
Hemşire Kimdir?		
Hastaya psikolojik destek, eğitim ve bakım veren kişi	179	37.2
Sağlık personeli	123	25.6
Doktorun yardımcısı	96	20
Kutsal görev yapan topluma örnek olan kişi	51	10.6
Akşama kadar hiçbir iş yapmadan oturup	32	6.7
Hemşire ne iş yapar?		
İğne yapar, tansiyon ölçer	306	63.7
Hastalara bakım yapar, eğitim verir	69	14.3
Her şey yapar	51	10.6
Hekimin söylediklerini yapar	41	8.5
Bir iş yapmadan	14	2.9
Hemşireler hangi düzeyde eğitim alırlar?		
Lise ve üniversite	379	78.9
Lise	102	21.1
Hemşireliği sadece kadınlar mı yapmalı?		
Evet	299	62.2
Hayır	182	37.8
Yakınlarınızın hemşire olmasını istermiydiniz?		
Evet	70	73.7
Hayır	29	27.3
Yakınlarınızın niçin hemşire olmasını isterdiniz? (n=351)*		
Kutsal ve topluma yararlı	141	40.2
Aileye yararı olsun diye	103	29.3
Mesleği seviyorum	55	15.7
Kolay yoldan meslek sahibi olmak için	52	14.8
Yakınlarınızın niçin hemşire olmasını istemezsiniz? (n=130)*		
Çalışma koşulları zor	62	47.7
Toplumdaki imajı kötü	43	33.1
Mesleği sevmiyorum	25	19.2
Hemşirelere yönelik beklentileriniz nelerdir?		
Soruyu yanıtlamak istemeyenler	191	39.7
Anlayış, sevecen, yardımsever, güler yüzlü ve hoşgörülü olmaları	173	36.0
Hastaya iyi davranıp eğitim vermeleri	78	16.2
Bilgili, dürüst, terbiyeli ve bakımlı olmaları	39	8.1

*Sayı ve yüzdeler yakınlarının hemşire olmasını isteyenler üzerinden alınmıştır.

**Sayı ve yüzdeler yakınlarının hemşire olmasını istemeyenler üzerinden alınmıştır

Araştırma grubundaki bireylerin **“yakınlarınızın hemşire olmasının istermisiniz” sorusuna** % 73.7’sinin birinci derece yakınlarının hemşire olmasını istediklerini ifade ettikleri belirlenmiştir. Ayrıca çalışma kapsamındaki bireylerin % 79.4’ünün ailelerinde birinci ve ikinci dereceden yakın akraba oldukları bir hemşire bulunmaktadır (Tablo 3). Toplumdaki bireylerin yakınlarının hemşire olmasını istemelerinin üzerinde araştırma grubundaki bireylerin yaşlarının, eğitim düzeylerinin, medeni durumlarının, mesleklerinin ve yaşamlarının büyük çoğunluğunu geçirdikleri yerleşim birimlerinin istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturduğu saptanmıştır ($p<0.05$, Tablo 4). Toplumdaki bireylerden ileri yaşta, evli, düşük eğitim düzeyinde, ev hanımı olanların ve yaşamlarının büyük çoğunluğunu kırsal alanda geçirenlerin yakınlarının daha çok hemşire olmasını istedikleri saptanmıştır ($p<0.05$, Tablo 4). Araştırma grubundaki bireylerin % 29.3’ü mesleği toplum için yararlı buldukları için yakınlarının hemşire olmasını istediklerini belirtmişlerdir. Yine çalışma grubundaki bireylerin % 47.2’si çalışma koşullarını zor buldukları için yakınlarının hemşire olmasını istemediklerini ifade etmişlerdir. Coşkun ve

arkadaşları (1992) üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmada anne ve babalarının eğitim düzeyi yüksek olan öğrencilerin, kızlarının hemşire olmasını daha az istediklerini saptamışlardır.

Araştırma sonuçlarına göre toplumdaki bireylerin **“hemşirelerden beklentileri”** %36’sı anlayışlı, sevecen, yardımsever, güler yüzlü ve hoşgörülü olmaları, %16.2’si hastaya iyi davranıp eğitim vermeleri, % 8.1’i bilgili, dürüst, terbiyeli ve bakımlı olmaları yönündedir. Geriye kalan %39.7’si ise bu soruyu yanıtlamak istemediklerini belirtmişlerdir (Tablo 3). Toplumdaki bireylerin hemşirelerden beklentilerinde cinsiyetlerinin ve gelir düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturduğu saptanmıştır ($p<0.05$, Tablo 4). Kadınların ve gelir düzeyi yüksek olan bireylerin hemşirelerden beklentilerinin daha fazla olduğu saptanmıştır. Coşkun ve arkadaşları (1992) çalışmalarında bireylerin, hemşirelerden bedensel ve ruhsal açıdan yardım etme duygularıyla dolu, hoş görüşlü ve anlayışlı olmalarını beklediklerini saptamışlardır. Tanış çalışmasında (1988) toplumun hemşirelerden güler yüzlü sevecen olmasını beklediklerini saptamıştır. Bu çalışma sonucu, diğer çalışma sonuçlarıyla uyum göstermektedir.

Tablo 4. Bireylerin Tanıtıcı Özelliklerine Göre Hemşirelere Yönelik Görüş ve Beklentilerinin Dağılımı

Özellikler (n=481)	Hemşire kimdir?	Hemşire ne iş yapar?	Hemşire hangi düzeyde eğitim alır?
Yaş	F=1.605 df=4 P=.172	KW=9.412, df=4 P=.052	t=4.734 df=479 P=.000***
Gelir	F=1.1402 df=4 P=.232	KW=15.251, df=4 P=.004**	t=-2.984 df=479 P=.003**
Cinsiyet	$\chi^2=7.040$, df=4 P=.134	$\chi^2=15.027$ df=4 P=.005*	$\chi^2=3.365$ df=1 P=.067
Eğitim düzeyi	$\chi^2=31.627$ df=16 P=.011*	$\chi^2=42.044$ df=16 P=.000***	$\chi^2=62.044$ df=4 P=.000***
Medeni durum	$\chi^2=9.587$ df=8 P=.295	$\chi^2=15.694$ df=8 P=.047*	$\chi^2=16.106$ df=2 P=.000***
Meslek	$\chi^2=34.707$ df=20 P=.022*	$\chi^2=49.634$ df=20 P=.000***	$\chi^2=32.944$ df=5 P=.000***
Sağlık güvencesinin olma durumu	$\chi^2=12.199$ df=4 P=.016*	$\chi^2=6.192$ df=4 P=.185	$\chi^2=.377$ df=1 P=.539
Yaşamının 2/3 sini geçirdiği yerleşim birimi	$\chi^2=6.721$ df=8 P=.567	$\chi^2=18.379$ df=8 P=.019*	$\chi^2=4.464$ df=2 P=.107
Hastanede yatma durumu	$\chi^2=6.838$ df=4 P=.145	$\chi^2=4.198$ df=4 P=.380	$\chi^2=.062$ df=1 P=.804
Sağlık kuruluşuna gitme durumu	$\chi^2=1.856$ df=4 P=.762	$\chi^2=2.938$ df=4 P=.568	$\chi^2=8.103$ df=1 P=.004**
Ailede hemşire olma durumu	$\chi^2=1.849$ df=4 P=.764	$\chi^2=4.791$ df=4 P=.309	$\chi^2=7.607$ df=1 P=.006**
Hemşire ile yakınlık derecesi	$\chi^2=2.624$ df=4 P=.623	$\chi^2=4.084$ df=4 P=.394	$\chi^2=2.438$ df=1 P=.118

Tablo 4'ün devamı

Özellikler (n=481)	Hemşireliği yalnızca kadınlar mı yapmalı?	Akrabalarının hemşire olmasını isteme durumu	Hemşirelerden beklentiler
Yaş	t=1.684 df=479 P=.093	t=3.693 df=479 P=.000	F=2.190, df=4 P=.069
Gelir	t=.090 df=479 P=.928	t=-1.529 df=479 P=.127	F=3.637, df=4 P=.006**
Cinsiyet	$\chi^2=4.63$ df=1 P=0.0496	$\chi^2=1.05$ df=1 P=.746	$\chi^2=10.476$ df=3 P=.015**
Eğitim düzeyi	$\chi^2=7.278$ df=4 P=.122	$\chi^2=64.392$ df=4 P=.000***	$\chi^2=14.204$ df=12 P=.288
Medeni durum	$\chi^2=9.155$ df=2 P=.010**	$\chi^2=17.173$ df=2 P=.000***	$\chi^2=5.554$ df=6 P=.475
Meslek	$\chi^2=9.743$ df=5 P=.083	$\chi^2=40.540$ df=5 P=.000***	$\chi^2=26.820$ df=15 P=.030*
Sağlık güvencesinin olma durumu	$\chi^2=.837$ df=1 P=.360	$\chi^2=2.734$ df=1 P=.098	$\chi^2=3.891$ df=3 P=.273
Yaşamının 2/3'ünü geçirdiği yerleşim birimi	$\chi^2=.754$ df=2 P=.686	$\chi^2=12.907$ df=2 P=.002**	$\chi^2=2.529$ df=6 P=.865
Hastanede yatma durumu	$\chi^2=.016$ df=1 P=.898	$\chi^2=1.098$ df=1 P=.295	$\chi^2=1.697$ df=3 P=.646
Sağlık kuruluşuna gitme durumu	$\chi^2=1.117$ df=1 P=.291	$\chi^2=1.267$ df=1 P=.260	$\chi^2=1.530$ df=3 P=.675
Ailede hemşire olma durumu	$\chi^2=.128$ df=1 P=.127	$\chi^2=.910$ df=1 P=.340	$\chi^2=2.384$ df=3 P=.497
Hemşire ile yakınlık derecesi	$\chi^2=.037$ df=1 P=.848	$\chi^2=.019$ df=1 P=.891	$\chi^2=5.874$ df=3 P=.118

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Araştırma sonuçlarına göre Erzurum'daki bireylerin %78.2'sinin hemşirelere yönelik olumlu deneyimlere sahip oldukları belirlenmiştir. Toplumun hemşirelerden yaygın olarak beklentileri

anlayışlı, sevecen, yardımsever, güler yüzlü ve hoşgörülü olmaları (% 36) şeklinde belirlenmiştir.

Araştırma grubundaki bireylerin yaşları ilerledikçe yakınlarının hemşire olmasını daha çok istedikleri ve hemşi-

relerin üniversite mezunu olduğunu bilme oranlarının düştüğü saptanmıştır. Eğitim düzeyi yükseldikçe hemşireleri doğru tanımlama, yaptıkları işi bilme oranları ve mesleği kadınların yapmaları gerektiği düşüncesi artmıştır. Ancak yakınlarının hemşire olmasını isteme oranları düşmüştür. Genel olarak araştırma grubundakilerin hemşirelere yönelik görüşleri olumlu olarak belirlenmiştir.

Bu sonuçlar doğrultusunda düşük oranlarla da olsa toplumun görüşleri arasında hemşirelere yönelik olumsuz duygu ve düşüncelerin olmasından dolayı hemşirelerin mesleklerinin gerektirdiği rolleri daha duyarlı olarak yerine getirmelerinin bu olumsuzlukları gidermede yararlı olabileceği söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Akdur R** (1996). Sağlık bilimlerinde araştırma ve tez yapma rehberi. Ankara.
- Akyar İ ve Ark.** (2003). Hemşirelik sadece tedavi edici hizmetler değildir. II. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongre Kitabı. İzmir, 8-9 Mayıs 2003:1
- Austin JK et al.** (1985). Crosscultural comparison on nursing image. International Journal of Nursing Studies, 22(3):231-239.
- Başer G** (1994). Hemşirelikte yüksek-öğretim. Hacettepe Üniv. HYO Dergisi; 1(1):15-18.
- Biol L** (2000). Hemşirelik Süreci. BOZKAYA Matbaacılık, İzmir.
- Coşkun A ve Ark.** (1992). Üniversite öğrencilerinin hemşirelik mesleğini algılayış biçimleri. III:Ulusal Hemşirelik Kongre Kitabı. Sivas 24-26 Haziran; 838-843.
- Deback V** (1991). The national commission on nursing implementation Project. Nursing Outlook; 39(3):124-127.
- Emiroğlu N** (2000). Sağlık personelinin ve toplumun hemşirelik imajı. Hemşirelik Araştırma Dergisi, Cilt/Vol 1:9-18.
- Erdil F** (1994). Son 20 yılda hemşireliğin stratejisi. Hacettepe Üniversitesi HYO Dergisi 1(1);1-9.
- Kalisch BJ, Kalisch PA, Belcher B** (1985). Forecasting for nursing policy: A News – based image approach. Nursing Research ;34(1):44-49.
- Kuş ve Ark** (2003). Hemşirelik meslek midir?
<http://www.veezyweb.com/selcanakin/Meslek.htm>

- Mckenna H** (1993). The effects of nursing models on quality of care. Nursing Times, 89(33):43-46.
- Mechanic HF** (1988). Redefining the expanded role. Nursing Outlook ; 36(6):280-284.
- Platin N** (1994). Mesleklerin topluma hizmetleri, hemşireliğin topluma hizmeti. Hacettepe Üniversitesi HYO Dergisi 1(1);9-13.
- Porter AP, Perry AG** (1985). Fundamentals of Nursing. Mosby Co. St. Louis.
- Rayner C** (1983). What do the public think of nurses. Nursing times; 29:28-31.
- Song LJ** (1993). A comparative study of the opinion on the image of nursing among the doctors, nurses, other hospital personel and the general public. Taehan Kanho;32(2):51-56.
- Şahin N, Şirin A** (1998). Hekimlerin hemşirelik mesleğine bakış açılarının ve hemşirelik mesleğine ilişkin sorunların incelenmesi. Ege Üniv. HYO Dergisi, 11(3):1-9.
- Tanış Y** (1988). Toplumun hemşirelik mesleği hakkındaki görüş ve düşüncelerinin hemşireler üzerindeki psikolojik etkileri. İ. Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yüksek lisans tezi. 1988.
- Velioglu P** (1999). Hemşirelikte Kavram ve Kuramlar. Alaş Ofset, İstanbul.
- Yazıcı S, Aslan F, Selimen D** (1990). Üniversite ve devlet hastanelerinde çalışan hekimlerin hemşirelik hizmeti yönetimini algılama durumları araştırması. Ege Üniv. 2. Ulusal Hemşirelik Kongresi Bildirileri 12-14 Eylül :895-900.